

Kris Lauwerys en Isabelle Schoepen

Een netelige kwestie in *Het echte leven* van Adeline Dieudonné

Kris Lauwerys (1972) en Isabelle Schoepen (1974) vertalen als duo Franse en Duitse romans en (soms) non-fictie, met een focus op Franstalig Belgische en Oostenrijkse literatuur: Georges Simenon, Henry Bauchau, Adeline Dieudonné, Milena Michiko Flasar, Ljuba Arnautovic, Philipp Blom en Gregor von Rezzor. Verder vertaalden ze onder anderen Alexander Schimmelbusch, Kristine Bilkau en Sorj Chalandon. Ze wonen en werken in Wenen. Recent verscheen Alles voor niets van Walter Kempowski. Het echte leven was VN's Thriller van het Jaar 2020 en dit stuk verscheen eerder op de website van Athenaeum Boekhandel.

Een netelige kwestie in *Het echte leven* van Adeline Dieudonné

Grimmige catharsis

Het echte leven opent met een knal: twee kinderen zien voor hun neus de slagroomsput van de ijscoman in diens gezicht ontploffen. Bam. Het oude vriendelijke gezicht verandert onder hun ogen in een vleesbrij. Die gebeurtenis is het startschot voor een ontregeld leven: de jonge vertelster moet met lede ogen aanzien hoe haar kleine broertje Gilles niet herstelt van het trauma en griezelige psychopathische trekjes krijgt, daarbij alvast niet afgeremd door hun gewelddadige en afgestompte vader of hun afwezige en afgestompte moeder. Ze besluit dat ze hem moet redden en begint aan een odyssee die samenvalt met haar coming-of-age.

Adeline Dieudonné, wier debuut een van de meest verkochte Franstalige romans van 2018 was, heeft de gave om in een paar zinnen, in een beeld de essentie te vatten. Zo over de ouders:

‘Ze was een magere vrouw met lang, slap haar. Ik weet niet of ze al bestond voor ze hem ontmoette. Ik vermoed van wel. Waarschijnlijk zag ze er toen uit als een primitieve, eencellige, half doorschijnende levensvorm. Een amoebe. [...] En door al die jaren met mijn vader was dat bijna-niets gaandeweg volgelopen met angst.’

Dat soort spottende beschrijvingen kunnen niet beletten dat het verhaal steeds grimmiger wordt. De vader is zich bewust van zijn macht over de vertelster en viert zijn sadisme steeds meer op haar bot; het stilaan van haar vervreemde broertje Gilles kijkt grijnzend toe. De roman beweegt zich naar zijn catharsis toe in een thriller-scène waar Stephen King jaloers op mag zijn.

Enig lichtpunt voor de vertelster is de ‘Kampioen’, een man uit de buurt met een ‘wildepaardenlijf’, die ervoor zorgt dat ook zij het slachtoffer wordt van ‘de grote hormoonsoep’.

Op dit punt in de roman krijgen we het als vertalers het benauwd: hier zit een seksscène aan te komen. Benauwd (niet uit preutsheid, allerm minst, kom nou) vanwege de technische problemen die dat soort scènes opleveren. Bij een eerdere vertaling waren we ook al eens verplicht geweest een omhelzingsscène door de auteur in kwestie te laten verduidelijken. Maar vragen om zulke scènes uit te leggen, is zoals

vragen om een mop uit te leggen. Je kunt net zo goed meteen zeggen: ‘Doe het maar over, dit lijkt nergens op.’

Netelige kwesties

Er zijn dingen die vertalers niet gezegd krijgen, en er zijn er die ze niet gedaan krijgen. Voor die eerste categorie vind je vroeg of laat ergens in de krochten van je brein wel een oplossing. De tweede categorie vergt inzet van lijf en leden. In dit geval bleek weer eens het voordeel van vertalen in duo. En dus proberen we de scène uit:

‘Ses bras se sont refermés autour de mon corps, m’attirant tout contre lui. [...] Ses mains sont remontées vers mes épaules, puis sont redescendues sur mes seins. [...] la pression de ses bras s’est faite plus forte. Puis, ses mains ont attrapé mes épaules et m’ont éloignée brusquement de son corps.’

Ligt het aan de door de vele uren zittend werken stroef geworden motoriek van de vertalers, of hebben we hier werkelijk te maken met een technische onmogelijkheid? Kun je je beide handen op iemands borsten leggen en tegelijk steeds meer druk uitoefenen met je armen?

Toch maar even navragen bij Dieudonné dus. Delicaat, want we kennen haar nog maar nauwelijks. We sturen een mail met de vraag of we mogen bellen ‘om een netelige kwestie op te lossen’. Dat kan. Vermoedelijk zit Adeline Dieudonné net een cocktail te drinken op de Bahama’s en te genieten van de onverwachte luxe die een succesroman met zich meebrengt. Ze vindt het een kostelijke vraag, ziet meteen dat er wat schort aan de scène. Dat moet anders, besluit ze: de Kampioen betast haar borsten met zijn ene hand, terwijl zijn andere arm om haar heen ligt. Met die arm verhoogt hij de druk. De vertalers dus vrijgepleit van gebrekkige kennis van het Frans en vooral van liefdestechnische onkunde. Na enig zoeken komt dit uit de bus:

‘Zijn armen sloten zich om mijn lijf en trokken me dicht tegen hem aan. Ik voelde me zo breekbaar als een lucifer. Zijn mond gleed naar mijn hals. Zijn hand ging omhoog naar mijn schouders, daalde daar na af naar mijn borsten. Op dat moment veranderde zijn ademhaling en werd zwaarder, de druk van zijn arm werd groter. Toen pakte hij me bij mijn schouders en duwde hij me bruusk van zich af.’

Ik duw mijn vertaalpartner bruusk van me af. Er moet dringend verder gewerkt worden. *Het echte leven* wacht, het echte leven moet wachten.